

Dosarul nr. 2ra-1922/21
2-17198859-01-2ra-02122021

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Buiucani (jud. L. Lavric)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Sîrbu, V. Buhnaci, D. Dulghieru)

ÎNCHEIERE

12 ianuarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Nina Vascan
Aliona Miron

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de
Ministerul Justiției al Republicii Moldova

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Ghenadie David,
reprezentat de avocatul Aurica Axentii împotriva Ministerului Justiției al Republicii
Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale
organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești

împotriva deciziei din 9 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost
respinse apelurile declarate de Ghenadie David, reprezentat de avocatul Aurica
Axentii și Ministerul Justiției al Republicii Moldova și menținută hotărârea din
7 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani, prin care acțiunea a fost
admisă parțial

constată:

La 29 august 2017, Ghenadie David, reprezentat de avocatul Aurica Axentii
a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii
Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu
privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de
urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În motivarea acțiunii a invocat că prin ordonanța ofițerului de urmărire penală
al IP Anenii Noi din 7 decembrie 2015 a fost pornită urmărirea penală conform
elementelor infracțiunii prevăzute de art. 320 alin. (1) Cod penal, pentru pretinsa
neexecutare a hotărârii judecătorești irevocabile.

A relatat că la 11 decembrie 2015, a fost recunoscut în calitate de bănuț, iar
prin ordonanța din 6 ianuarie 2016 a fost pus sub învinuire de către Procuratura
raionului Anenii Noi, cauza penală nr. XXXXX, pentru faptul că „știind cu
certitudine că hotărârea din 6 martie 2015 a Judecătoriei Anenii Noi privind

desfacerea căsătoriei și stabilirea locului de trai a copilului minor XXXXX cu mama acestuia Ana David, este definitivă și executorie, ignorând graficul de întrevederi stabilit prin decizia autorității tutelare Anenii Noi nr. 590 din 26 martie 2015, a tăinuit locul aflării copilului pe care l-a luat la 27 iunie 2015 și nu l-a mai reîntors. Astfel, la 5 octombrie 2015, prin hotărârea Judecătoriei Anenii Noi, Ghenadie David a fost sancționat contravențional în baza art. 318 alin. (1) Cod contravențional, pentru neexecutarea intenționată și eschivarea de la executarea hotărârii instanței de judecată din 6 martie 2015. Ulterior, continuându-și acțiunile sale ilegale, în perioada de timp de la 5 octombrie 2015 până la 19 octombrie 2015, urmărind scopul neexecutării hotărârii Judecătoriei Anenii Noi din 6 martie 2015 cu privire la stabilirea locului de trai a copilului minor XXXXX cu mama acestuia Ana David, cunoscând cu certitudine că prin acțiunile sale ilegale atentează grav la relațiile sociale referitoare la asigurarea autorității judecătorești, afectând intenționat drepturile părților în favoarea căror s-a pronunțat instanța judecătorească rămasă definitivă, a refuzat s-o execute în vederea reintegrării fiului minor XXXXX în familia mamei Ana David, acțiune realizată doar prin executarea silită efectuată în baza procedurii de executare nr. 037-648/2015 la intervenirea autorităților competente, pretinsa faptă ce se încadrează juridic după indicii calificativi prevăzuți la art. 320 alin. (1) Cod penal”.

În acest context, a menționat reclamantul că la 6 ianuarie 2015 a fost emisă ordonanța privind aplicarea măsurii preventive - obligarea de a nu părăsi țara, iar prin sentința din 5 decembrie 2016 a Judecătoriei Anenii Noi, a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 320 alin. (1) Cod penal, cu stabilirea pedepsei sub formă de amendă în mărime de 600 unități convenționale și cu încasarea în beneficiul Anei David a prejudiciului moral în mărime de 20 000 de lei.

Prin decizia din 21 februarie 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul apărătorului Aurica Axentii în interesele lui, casată sentința din 5 decembrie 2016 a Judecătoriei Anenii Noi și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, cu achitarea lui pe art. 320 alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii, iar prin decizia din 28 iunie 2017 a Curții Supreme de Justiție, s-a decis inadmisibilitatea recursurilor declarate de avocatul părții civile Ana David și procurorul adjunct interimar Sergiu Ciobanu, pe motiv că sunt vădit neîntemeiate.

A subliniat că prin punerea sub învinuire și aplicarea măsurii preventive - obligarea de a nu părăsi țara, i-a fost limitat ilegal dreptul la libera circulație, în pofida faptului că muncea peste hotarele țării, ceea ce a dus la cauzarea prejudiciilor imaginii sale.

La fel, a subliniat că a suportat un tratament inuman și degradant cauzat prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală și instanțelor judecătorești.

Reieșind din prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, a menționat că totalitatea acestor circumstanțe, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și

frustrare suportate un timp îndelungat, pentru atragerea ilegală la răspundere penală urmează a-i fi compensată paguba morală estimată la suma de 150 000 de lei.

Totodată, a menționat că în procesul penal a suportat cheltuieli de asistență juridică în mărime de 3 500 de lei, iar în legătură cu înaintarea prezentei acțiuni 10 000 de lei, care, în opinia sa, sunt rezonabile ca mărime, necesare și realmente angajate.

Și-a întemeiat pretențiile în temeiul dispozițiilor art. 4, 5, 7, 94, 96, 166, 167 CPC.

A solicitat admiterea acțiunii, încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui a sumei de 150 000 de lei, în vederea reparării prejudiciului moral cauzat și a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 3 500 de lei și 10 000 de lei.

Prin hotărârea din 7 decembrie 2017 a Judecătorei Chișinău sediul Buiucani, a fost admisă acțiunea parțial.

Au fost încasate din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Ghenadie David prejudiciul moral în mărime de 10 000 de lei, cheltuielile de asistență juridică suportate în cadrul procesului penal în mărime de 3 500 de lei și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 5 000 de lei, suportate în prezenta cauză civilă.

În rest, a fost respinsă acțiunea ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 9 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse apelurile declarate de Ghenadie David, reprezentat de avocatul Aurica Axentii și Ministerul Justiției al Republicii Moldova și menținută hotărârea primei instanțe.

În consolidarea soluției adoptate, instanțele de judecată ierarhic inferioare, dat fiind constatat faptul tragerii ilegale la răspundere penală a lui Ghenadie David, caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, statutul social al persoanei vătămate și alte circumstanțe relevante în acest sens, au ajuns la concluzia de admitere parțială a acțiuni.

Prima instanță și instanța de apel au considerat că suma de 150 000 de lei solicitată de Ghenadie David cu titlu de prejudiciu moral este exagerată, luând în considerație caracterul și gravitatea suferințelor psihice și fizice cauzate, astfel, suma în mărime de 10 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, constituie o satisfacție echitabilă pentru suferințele cauzate lui Ghenadie David prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, or în perioada derulării urmăririi penale și pe tot parcursul procesului penal, Ghenadie David nu a fost supus unor acțiuni care să-i limiteze în mod abuziv drepturile garantate, nu i s-au aplicat măsuri procesuale de constrângere privative de libertate, cât și de limitare excesivă în alte drepturi.

Totodată, a fost constatat că Ghenadie David a suportat cheltuieli în mărime de 3 500 de lei, iar aceste cheltuieli sunt în legătură cu faptul că a fost reprezentat în cadrul procesului penal de către avocatul Aurica Axentii, sumă care este rezonabilă și necesară, urmând a fi încasată în beneficiul lui Ghenadie David.

La fel, potrivit bonului de plată seria DAA nr. 03058212 din 24 august 2017, Ghenadie David a achitat în casieria CA „Axentii Aurica” suma de 10 000 de lei pentru reprezentarea în prezenta cauză civilă.

Prin urmare, au reținut prima instanță și instanța de apel că această pretenție necesită a fi admisă parțial și dispusă încasarea sumei de 5 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică pentru judecarea prezentei cauze, fiind apreciată prestația acesteia prin prisma realității, necesității și rezonabilității plății solicitate, ținând cont de categoria litigiului.

Subsecvent, cu referire la argumentul invocat de către apelantul Ministrul Justiției al Republicii Moldova în sensul că la caz nu există un act judecătoresc prin care s-ar fi constatat elementul ilicit în acțiunile organului de urmărire penală, instanța de apel l-a respins, or reieșind din principiul prezumției nevinovăției, întru constatarea caracterului ilicit al organului de urmărire penală, nu este identificată condiția existenței unui act judecătoresc în acest sens, caracterul ilicit, adică ieșit din câmpul legal al instituției de proces penal, implicit acțiuni de urmărire penală.

Instanța de apel a apreciat ca fiind derizorii declarațiile Ministerului Justiției al Republicii Moldova precum că Ghenadie David nu a fost atras ilegal la răspundere penală și nici nu i s-a acordat statul de condamnat, fiind doar în calitate de bănuit/învinuit de comiterea unei infracțiuni în baza probelor acumulate în cadrul urmăririi penale, or în această logică organul de urmărire penală, contrar prevederilor art. 21 din Constituție, în lipsa probelor veridice și plauzibile, dincolo de orice îndoială rezonabilă, poate trage la răspundere penală orice persoană, iar Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 devine inaplicabilă.

Prin încheierea din 20 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost corectată eroarea evidentă strecurată în decizia din 9 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin substituirea sintagmei greșit inserate „(sediul Centru)” cu sintagma corectă „(sediul Buiucani)”.

La 13 septembrie 2021, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 9 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea prin care a fost admisă parțial acțiunea, cu emiterea unei noi hotărâri în această parte de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

În susținerea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată, considerând-o neîntemeiată și pasibilă de a fi casată, deoarece instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, eronat a interpretat dreptul material care reglementează aprecierea probelor și acordarea prejudiciului moral.

A precizat că intimatul nu a probat faptul că informația privind învinuirea sa a avut o rezonanță în societate, a fost discutată activ de către societate și a avut un impact negativ asupra sa sau asupra poziției sale sociale și este rezultatul acțiunilor organului de urmărire penală.

La fel, a menționat că nu poate fi neglijat faptul că potrivit materialelor dosarului intimatul nu a fost supus reținerii, nefiind aplicate careva măsuri privative de libertate, nu a fost supus pedepsei sub formă de închisoare, în privința acestuia au fost întreprinse doar măsuri procesuale legale care erau prevăzute de legislația procesuală penală și care urmau de a fi întreprinse pentru cazul de infracțiune săvârșirea căreia era imputată acestuia.

Totodată, a remarcat că măsura preventivă obligația de a nu părăsi țara este cea mai blândă măsură preventivă și are scopul doar de a asigura neeschivarea bănuțului, învinutului, inculpatului de la organul de urmărire penală și instanța de judecată.

De asemenea, aplicarea acestei măsuri preventive nu privează persoana de libertate, nu o desparte de familie și nu îi îngrădește dreptul de a munci.

Prin urmare, a considerat că în rezultatul aplicării acestei măsuri preventive, intimatului nu i-a fost cauzat un prejudiciu moral, or acesta în niciun fel nu și-a manifestat voința de a părăsi țara.

A mai notat că la materialele cauzei nu există niciun act emis de către judecătorul de instrucție sau de către instanța de judecată prin care acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanței de judecată ar fi fost declarate ilegale.

Referitor la compensarea cheltuielilor de asistență juridică în cauza penală le-a considerat neîntemeiate.

Astfel, reieșind din prevederile Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 8 din 24 decembrie 2012 și pct. 16 din Recomandarea privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, aprobată de Consiliul Uniunii Avocaților din Republica Moldova prin decizia nr. 2 din 30 martie 2012, a precizat că prima instanță și instanța de apel la admiterea acțiunii nu și-au justificat soluția în baza recomandărilor menționate, or intimatul nu a prezentat decât bonul de plată a serviciilor de asistență juridică.

La 2 decembrie 2021, în adresa avocatului Aurica Axentii și Procuraturii Generale a Republicii Moldova a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 144), fiind recepționată de către destinatari la 6 decembrie 2021, ceea ce se atestă prin avizele de recepție anexate la actele cauzei (f. d. 146, 147).

La 10 decembrie 2021, prin intermediul oficiului poștal, Procuratura Generală a Republicii Moldova a depus referință, prin care a solicitat declararea inadmisibilității cererii de recurs depusă de avocatul Aurica Axentii în interesele lui Ghenadie David.

Până la data stabilită pentru examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție, alte referințe nu au parvenit.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 19 august 2021, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 128), fiind recepționată de către recurentul Ministerul Justiției al Republicii Moldova la 26 august 2021, ceea ce se atestă prin ștampila instituției aplicată pe scrisoarea de însoțire a actului judecătoresc, anexată la cererea de recurs (f. d. 141).

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 13 septembrie 2021 în termenul legal.

Examinând temeiurile recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII CPC, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) CPC, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 CPC, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova urmează a fi considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Nina Vascan

Aliona Miron